

Силабус
освітнього компоненту ОК1
Філософія техніки та технологій

Назва дисципліни:	Філософія техніки та технологій
Рівень вищої освіти:	Другого (магістерського) рівня
Галузь знань:	13 Механічна інженерія
Спеціальність:	133 Галузеве машинобудування
Освітньо-професійна (Освітньо-наукова) програма:	Автомобілебудування
Сторінка курсу Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=2324
Рік навчання:	1
Семестр:	2 (весінній)
Обсяг освітнього компоненту:	4 кредити (120 годин)
Форма підсумкового контролю:	Іспит
Консультації:	За графіком
Назва кафедри:	Філософії та педагогіки професійної підготовки
Мова викладання:	Українська
Керівник курсу:	Чаплигін Олександр Костянтинович, д. філос. н., проф
Контактний телефон:	Кафедри: (057)707-37-86 Моб.: 067-575-08-72
E-mail:	E-mail кафедри: phil@khadi.kharkov.ua

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою вивчення є підготовка магістрів за профілем ХНАДУ, що висуває нові вимоги щодо глибокого розуміння ними сутності пізнання, у тому числі техніко-технологічного знання, аналізу його специфіки і змісту, духовного виробництва в цілому як соціального інституту, методології та методів відповідної діяльності в контексті історичного розвитку культури та цивілізації, взаємодії людини технічною сферою.

Предмет: галузь філософського знання, що досліджує техніку і технологію у історичній ретроспективі та в сучасних умовах в контексті культурно-цивілізаційних тенденцій і змін, а також взаємодії з людиною.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

— формування у здобувачів вищої освіти світоглядної культури (оперування поняттями і судженнями, оволодіння знаннями зв'язків і закономірностей, виділення суттєвого і другорядного, розкриття протиріч і шляхів їх розв'язання, вирішення проблем, методологічного характеру застосування різноманітних підходів і оволодіння прийомами і методами техніко-технологічної творчості);

- представлення філософських проблем у техніко-технологічній сфері, їх класифікація;
- аналіз природи техніки і технології, їх структури, опанування методів техніко-технологічної творчості;
- розкриття питань становлення філософії техніки та технології та її розвитку у XIX – XXI ст.;
- виявлення специфіки розвитку науково в контексті техніко-технологічного прогресу (НТП) сучасних культурно-цивілізаційних умов еволюції суспільства;
- розкриття ролі техніки та технології в постіндустріальному суспільстві як багатосторонніх феноменів (техніка та технологія як діяльність та форма практики, як специфічні форми пізнання, як головний елемент суспільного виробництва, як соціальний феномен, тощо);
- аналіз взаємодії («діалогу») людини і комп'ютера, проблеми персоналізації комп'ютера у цьому діалозі, етичних проблем, що виникають у віртуальному просторі системи «комп'ютер-людина»;
- сприяння формування розвитку та реалізації творчого потенціалу особистості шляхом засвоєння основних філософських понять і категорії при викладенні відповідних тем і під час виконання самостійної роботи магістрантів, розвивати вміння користуватися довідковою літературою. Виконання самостійної роботи має полягати не тільки у засвоєнні змісту навчальних посібників та додаткової літератури, але й у виконанні творчих завдань, вмінні використовувати засвоєнні знання на практиці.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

дисципліни першого рівня освіти: філософія, соціологія, історія культури.

Компетентності, яких набуває здобувач:

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність створювати, удосконалювати та застосовувати кількісні математичні, наукові й технічні методи та комп'ютерні програмні засоби, застосовувати системний підхід для розв'язування інженерних задач галузевого машинобудування, зокрема, в умовах технічної невизначеності.

ФК2. Критичне осмислення передових для галузевого машинобудування наукових фактів, концепцій, теорій, принципів та здатність їх застосовувати для розв'язування складних задач галузевого машинобудування і забезпечення сталого розвитку.

ФК3. Здатність створювати нову техніку та технології в галузі механічної інженерії.

ФК4. Усвідомлення перспективних завдань сучасного виробництва, спрямованих на задоволення потреб споживачів, володіння тенденціями інноваційного розвитку технологій галузі.

ФК5. Здатність розробляти і реалізовувати плани й проєкти у сфері галузевого машинобудування та дотичних видів діяльності, здійснювати відповідну підприємницьку діяльність.

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

РН1. Знання і розуміння засад технологічних, фундаментальних та інженерних наук, що лежать в основі галузевого машинобудування відповідної галузі;

РН2. Знання та розуміння механіки і машинобудування та перспектив їхнього розвитку.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	2	3	4
1	ЛК Техніка та технологія, їх змістовне наповнення	2	2
	ПР Історичний характер визначень техніки та технології. Техніка та культура, техніка і людина	2	2
	СР Поняття «техніка» і «технологія». Відмінність техніки від технології. Сутність технократії. Особливості технократичного підходу в сучасному суспільстві	7	7
2	ЛК Техніка та технологія. Їх змістовне наповнення	2	2
	ПР Багатоманітність форм пізнання в культурно-цивілізаційному просторі	2	2
	СР Пізнання як процес відображення дійсності. Історико-філософські засади наукового пізнання. Форми пізнання. Місце наукового та техніко-технологічного пізнання	7	7
3	ЛК Методологія технічної творчості	2	2
	ПР Методологічні засади вивчення техніки та технології. Методи техніко-технологічного пізнання	2	2
	СР Методологія наукових досліджень. Методи організації творчого процесу. Технологічні прийоми наукової творчості в дослідженнях	7	7
4	ЛК Основні методи техніко-технологічної творчості	2	2
	ПР Еволюція філософії техніки та технології у XIX-XXI ст.	2	2
	СР Філософський погляд на техніку і технології. Становлення філософії техніки у XIX сторіччі. Концепції філософії техніки та технологій у XX-XXI ст. Філософія техніки як спосіб дослідження технічного знання	7	7
5	ЛК Філософія техніки та технології	2	2

	ПР	2	2
	СР Техніка як діяльність та предмет філософського аналізу. Технічна діяльність як форма практики	7	7
6	ЛК Філософсько-методологічні та аксиологічні аспекти глобалістики	2	2
	ПР	2	2
	СР Техніка як головний елемент суспільного виробництва. Сучасний етап розвитку інженерної діяльності і необхідність соціальної оцінки техніки. Перспективи розвитку техніки	7	7
7	ЛК Сутність науково-техніко-технологічного прогресу (НТП) та науково-техніко-технологічної революції (НТР)	2	2
	ПР	2	2
	СР Проблеми персоніфікації комп'ютера в діалозі «людина-комп'ютер». Етичні проблеми віртуальної реальності. Ефективна комунікація між людиною та комп'ютером	8	8
8	ЛК Суперечності технологізованого суспільства у постіндустріальну епоху	2	2
	ПР	2	2
	СР Техніко-технологічний прогрес (ТП), його сутність та форми. ТП як умова розвитку людства. Протиріччя у відносинах між людиною і сучасними технологіями.	8	8
Разом	ЛК	16	16
	ПР	16	16
	СР	58	58
	Іспит	30	30
		120	120

Методи навчання:

- 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, семінари, семінари-дискусії, пояснення, розповідь;
- 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій; презентації, відеоматеріали;
- 3) практичні: 3.1 традиційні: практичні заняття; пошук інформації за завданням, робота з академічною літературою.

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100- бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Екзамен проводиться після вивчення всіх тем дисципліни і складається здобувачами вищої освіти в період екзаменаційної сесії після закінчення всіх аудиторних занять

2 До екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт передбачені навчальним планом з дисципліни:

- були присутні на всіх аудиторних заняттях (лекції, семінари, практичні);
- своєчасно відпрацювали всі пропущені заняття;
- набрали мінімальну кількість балів за поточну успішність (не менше 36 балів, що відповідає за національною шкалою «3»);

Якщо поточна успішність з дисципліни нижче ніж 36 балів, здобувач вищої освіти має можливість підвищити свій поточний бал до мінімального до початку екзаменаційної сесії.

3 Оцінювання знань здобувачів при складанні екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

4 Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як середньозважена оцінка, що враховує загальну оцінку за поточну успішність і оцінку за складання екзамену.

5 Розрахунок загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни проводиться за формулою:

$$ПК_{екз} = 0,6 \cdot K_{поточ} + 0,4 \cdot E ,$$

де $K_{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю (за 100-бальною шкалою);

$ПК_{екз}$ – підсумкова оцінка успішності з дисциплін, формою підсумкового контролю для яких є іспит;

E – оцінка за результатами складання іспиту (за 100-бальною шкалою);

0,6 і 0,4 – коефіцієнти співвідношення балів за поточну успішність і складання іспиту.

6 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

6.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

6.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів;
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

6.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

7 Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни визначається згідно зі шкалою, наведеною в таблиці 2.

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
			Оцінка	Критерії
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89	Добре	Зараховано	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74	Задовільно		D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60–66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35–59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
0–34	Неприйнятно		F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf) «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

1. Базова література (друковані матеріали, які є в бібліотеці)

1.1 Людина. Суспільство. Творчість. Х. Лідер, 2021. 548 с. (Під. 10ед.. О.К. Чаплигіна та В.В. Бондаренка)

1.2 Мовчан С.П., Чплигін О.К. Основи філософії техніки та технології. Навч. посібник. Харків: форт, 2013. 316 с.

1.3 Теоретичні та прикладні проблеми взаємодії науки, техніки і технології. Харків: Лідер. 2016, 198 с. (Під. 10ед.. О.К. Чаплигіна та І.І. Чхеайло)

1.4 Каслін М.Д., Пономарьов О.С., Чаплигін О.К. Основи філософії інженерної освіти //Навчальний посібник. О.К. Чаплигін, О.С.Пonomарьов, М. Д. Каслін. Харків: ХНАДУ, 2017. 190 с.

1.5 Філософія (нормативний курс): навчальний посібник,-2-е вид., доп. І переробл./ О.К.Чаплигін, І.І.Чхеайло, Л.В. Філіпенко, Т.В. Ярмак. Харків: ХНАДУ, 2019.200 с.

1.6 Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів: ЛНУ імені Івана Франко, 2017.364с.

2. Допоміжна література (інші друковані матеріали)

2.1 Чаплигін О.К. Технологізований світ – нові проблеми та перспективи// Наука, техніка та технології в постіндустріальному суспільстві. Х.: ХНАДУ, 2013 с 26-92

2.2 Чаплигін О. К., Сук О. Є. Моральний вимір та науково-технічний і 10ед.10логічний розвиток // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. Праць II Міжнародна науково-практична конференція 25-26 травня 2016 р./ за 10ед... О. Г. Романовського. Вип. 45(49): у 2-х ч. Ч. 1. Харків: НТУ «ХП», 2016. С. 242–250

2.3 Чаплигін О. К., Сук О. Є. Трансгуманізм як шлях розвитку техносфери // Філософія в сучасному світі: матеріали міського науково-практичного семінару, 17-18 листопада 2017 р.// Ред.кол. Я.В. Тарароєв, А.В. Кіпенський, Д.В. Перевалова та[ін.]. Харків: «Точка». 2017. 194 с. 10нгл., 10нгл.. Та рос. Мовами С. 108-110

2.4 Чаплигін О. К., Сук О. Є., Чистіліна А.О. Техніка та технологія як фактор прискорення антропосоціогенезу // POLISH SCIENCE JOURNAL (ISSUE 3(36), 2021) – Warsaw: Sp. Z o. O. «iScience», 2021. Part 4 174 p

2.5 Чаплигін О. К., Сук О. Є. Наукова, техніко-технологічна творчість та майбутнє людини// Місто. Культура. Цивілізація: матеріали VIII 10ац.10ар. наук.-теорет. Інтернет-конф.,Харків, квітень 2018 р. / [редкол. : М. К. Сухонос (відпов. 10ац..) та ін.] ; Харків. 10ац.. Ун-т міськ. Госп-ваім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 288 с. С. 280-283

2.6 Чаплигін О. К., Сук О. Є. Технологізація як основопологаючий фактор сучасного науко-техніко –технологічного прогресу // Філософія і сучасність: наук.-теор. і практ. Журнал /Ред. 11ац.11. С.М. Пазинич: Харків. 11ац.. Ун-т міського господарства ім. О.М. Бекетова, 2018. Вип.8 С. 104-110

2.7 Чаплигін О. К., Сук О. Є. Моральний вимір технологізованого суспільства // Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали УІ Міжнар. Наук.-практ. Конф., 14-15 вересня 2018р. Харків-Лиман, 2018. С.123-127

2.8 Чаплигін О. К., Сук О. Є. Інтелектуалізація техніки як особливість сучасної фази техногенезу // Філософія в сучасному світі: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції 16-17 листопада 2018//Ред.кол.Я.В. Тараров. Х.: Точка. 2018. 214 с.

3 Додаткові джерела

3.1 Бібліотека ім. В.І. Вернадського.URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

3.2 Бібліотека ім. В.Г. Короленка URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

3.3 Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

3.4 Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.go>

Розробник
силабусу навчальної дисципліни

Олександр ЧАПЛИГІН

Гарант
освітньо-професійної програми

Олександр ЯРИТА

Завідувач кафедри
Філософії та ППП

Володимир БОНДАРЕНКО